

Syllabus pro předmět: Imaginace a interpretace

Ukončení: kolokvium

Počet kreditů: 3

Vyučující: Mgr. Jan Krása

E-mail: honoh@email.cz

Základní informace o předmětu: Předmět bude vyučován jako jedna hodina přednášky a jedna hodina cvičení pro studenty bakalářského cyklu oboru psychologie (i pro studenty blízkých oborů).

Cíl a obsah předmětu: Cílem tohoto předmětu je seznámit studenta s interpretativními postupy některých psychologických škol a autorů. Student uvidí, že je to většinou specificky pojatá oblast nereflaktovaného (nevědomého), jež těmto školám umožňuje s konceptem psychologické interpretace zacházet. Student bude veden k samostatné aplikaci interpretačních technik v: literární tvorbě (tam v mýtech, pohádkách i moderní literatuře), ve filmu, u obrazů a v hudbě.

Podmínky pro absolvování předmětu: Podmínkou absolvování kurzu bude:

- Účast na seminářích (v běžně uznávaném rozsahu)
- Odevzdání písemné práce (v dohodnutém rozsahu) nebo krátký referát na semináři na téma ohraničené zaměřením tohoto předmětu – více na první hodině.

Rozpis přednášených okruhů:

1. Zahájení přednášek, vymezení záležitostí týkajících se absolvování předmětu a krátké a předběžné seznámení s tématem: tj. psychologickou interpretací.
2. Hermeneutická filosofie. Její poměr k „vysvětlujícím“ směrům filosofie a humanitních věd. Významové pole slova *ἑρμηνευειν*. Krátká historie hermeneutické filosofie. Hlubinná hermeneutika (J. Hroch).
3. Jednotlivá pojetí imaginace: S. Freud: jeho pojetí *nevědomí* (jako odpadiště), výklad snu pomocí volných asociací, objektová úroveň výkladu snu. *Vzpomínka na dětství Leonarda da Vinci*. Výklad mýtu o Oidipovi. Otázka funkce mýtu v kultuře – obecné poznámky.
4. Jednotlivá pojetí imaginace: C. G. Jung: jeho diferenciací *nevědomí* na *kolektivní* a *osobní* *nevědomí*, výklad snu pomocí volné tvorby (kresba), subjektivní úroveň výkladu snu. Jungovo pojetí archetypů, *das Selbst (ipse)*. Výklad alchymistické literatury jako popisu procesu individuace.
5. Kritika S. Freuda a C. G. Junga u E. Fromma a u J. Hillmana. Jednotlivá pojetí imaginace: J. Hillman: archetypal psychology (archetypální psy.), jeho pojetí *duše*, výklad osobního života snem, archetypová úroveň výkladu snu. Pojetí *obrazu*, patologizace, *anima mundi* a krásy.
6. Jednotlivá pojetí imaginace: G. Bachelard a výklad imaginativních „intelektuálních komplexů“ – tzv. epistemologických překážek. Rozděluje symbolickou oblast do tří sektorů: oblast objektivních věd, subjektivní oblast snů a duševních nemocí, „existuje však ještě třetí oblast, oblast lidské promluvy, rodícího se jazyka, který je zároveň řečí i myšlenkou. V této oblasti nachází Bachelard lidskou křížovanku mezi objektivním odhalováním a zakořeněním v tom nejtemnějším z biologického individua.“ Jeho odlišení *smu* a *snění*. Snění kvadrupolarity *animy* a *anima* v chimerické psychologii: „Jsem sám, tedy jsme čtyři.“
7. Mýtický symbolismus v Dielově psychologii motivace. „Diel... dospívá k interpretaci mýtů jako obrazů vnitřních konfliktů a plasticky spojuje individuální oneirickou oblast s kolektivní sakrální oblastí imaginace.“ „Vedle vrstvy vědomí rozlišuje Dielova topologie tři mimovědomé instance psychiky: *nevědomí*, které odpovídá pudové animální úrovni, *podvědomí* vztahující se k exaltované touze a konečně *nadvědomí*, s nímž je spjata schopnost sublimace a spiritualizace.“ Pojmy „neurotizace“ a „banalizace“.

8. Protovědomí v Mucchielliho fenomeno-strukturální psychologii a Obecná archetypologie a figurální strukturalismus Gilberta Duranda.
9. Některá ne-psychologická pojetí imaginace: H. Corbin a jeho *mundus imaginabilis* a jeho geneze, G. Bateson (jeho epistemologie založená na informačním paradigmatu) a Z. Neubauer (T. Akvínský) a *eidetickou* biologii založená imaginace.
10. Zamyšlení nad imaginací, nad obrazem, jazykem a hudbou. Hudba a rytmus jako protovědomí jazyka? Hudba a báseň a mytický rituál.
11. Škola C. G. Junga: M. L. von Franz a její *Psychologický výklad pohádek* a výklad stvořitelských mýtů.
12. Škola C. G. Junga: R. Starý a jeho *Filmová hermeneutika*.
13. Zakončení kurzu, krátká bilance.

Doporučená literatura:

- Bateson, G. (2000). *Mysl a příroda (nezbytná jednota)*. www.vhled.cz.
- Borecký, V. (1998). *K otázkám symbolické imaginace*. Praha: Karolinum.
- von Franz, M. L. (1999). *Mýtus a psychologie*. Praha: Portál.
- von Franz, M. L. (1998). *Psychologický výklad pohádek*. Praha: Portál.
- Hawkes, T. (1999). *Strukturalismus a sémiotika*. Brno: Host.
- Hillman, J. (1999). *Sny a podsvětí*. Praha: Portál.
- Hroch, J. (2000). *Ke vztahu hlubinné hermeneutiky a metodologie humanitních věd*. in: Sborník prací FF brněnské univerzity, 2000.
- Jung, C. G. (2003). *Sebrané spisy 9/II: AION*. Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka.
- Jung, C. G. (2001). *Výbor z díla IV.: Obraz člověka a obraz Boha*. Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka.
- Kerényi, K., Jung, C. G. (1993). *Věda o mytologii*. Brno: Nakladatelství Tomáše Janečka.
- Kyloušek, P.: *Znak, struktura, vyprávění – výbor z prací francouzského strukturalismu*. Host, Brno 2002.
- Neubauer, Z. (1997). *Esse obiectivum – esse intentionale*. *Scientia & Philosophia* 8: 114–160.
- Neubauer, Z. (2001). *Země jako filosofický archetyp*. *Vhled*, 3, www.vhled.cz.
- Neubauer, Z. (2001). *O Sněhurce aneb o přírodě*. *Vhled*, 3, www.vhled.cz.
- Neubauer, Z. (2001). *Kolik se vejde andělů na špičku jehly*. *Vhled*, 3, www.vhled.cz.
- Neubauer, Z. (2002). *Možek – evoluce – stvoření II*. *Psyche et natura* 2002/1, s. 43-70.
- Starý, R. (2000). *Cheirón, asklépiovská medicína a jungovská psychologie*. Praha: Sagittarius.
- Starý, R. (1994). *Medúsa v novější době kamenné*. Praha: Prostor.
- Starý, R. (1999). *Filmová hermeneutika*. Sagittarius: Praha.